(IL)

HEMMELIG

M Ö T E

i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

fredag den 11. mars kl. 8.30.

---

Mötet ble ledet av fung. formann Guttorm Hansen.

Fra den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite mötte: Gro Harlem Brundtland, Einar Förde, Guttorm Hansen, Harald U. Lied, Hans Hammond Rossbach, Torstein Tynning, Grethe Værnö, Odvar Nordli, Knut Frydenlund, Alf Björnö, Kjell Magne Bondevik, Reiulf Steen, Arnold Weiberg-Aurdal, Jakob Aano, Helen Bösterud (for Gunnar Berge), Per A. Utsi (for Asbjörn Sjöthun), Kirsti Gröndahl (for Liv Aasen), Håkon Randal (for Hermund Eian), Petter Thomassen (for Per Hysing-Dahl), Gunvor Schnitler (for Thor Knudsen) og Asbjörn Haugstvedt (for Kåre Kristiansen).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Svenn Stray og handelsminister Arne Skauge.

Följende embetsmenn ble gitt adgang til mötet: Fra Utenriksdepartementet: Pers. sekr. Hans Christian Erlandsen, ekspedisjonssjef Terje Johannessen og förstekonsulent Arve Thorvik.

Fra Handelsdepartementet: Departementsråd Erik Selmer, spesielrådgiver Björn Frode Östern og förstekonsulent Arve Melchior.

Videre var til stede komiteens faste sekretær Jan Tore Holvik.

Dagsorden:

1. Spörsmålet om igangsettelse av bilaterale forhandlinger med sikte på tilslutning til multifiberavtalen.

   Orientering ved utenriksministeren og handelsministeren.

---

(IL)

FUNG. FORMANN: Mötet er innkalt etter anmodning av utenriksministeren. Det som er fört opp som sak, er spörsmålet om igangsettelse av bilaterale forhandlinger med sikte på tilslutning til multifiberavtalen. Det vil bli orientering ved utenriksministeren og handelsministeren.

Det er ikke fört opp noe punkt 2 på dagsordenen, men man kan anse det som oppfört dersom noen önsker å bringe opp noen saker etter at vi er ferdig med saken på dagsordenen.

Jeg gir först ordet til utenriksministeren.

UTENRIKSMINISTER SVENN STRAY: Må jeg först rent praktisk få lov til å opplyse at på grunn av visse sportslige "utskeielser" som skal skje senere i dag, er statsråd satt til kl. 10.15, så vi kan derfor ikke holde på lenger enn til ca. kl. 10, men jeg regner med at det skulle være tilstrekkelig.

Når jeg har bedt om dette mötet, er det for at jeg sammen med handelsministeren skulle få anledning til å gi en orientering om de bilaterale forhandlinger som Regjeringen akter å sette i gang med tekstileksporterende land, da i förste rekke land i Asia. Regjeringens siktemål er å komme tilbake til denne komite når resultatet av en del forhandlinger foreligger, og deretter ta de nödvendige skritt for en eventuell tilslutning til multifiberavtalen.

Handelsministeren vil gi en mer detaljert fremstilling av problemene, men jeg vil gjerne först få beröre de mer generelle utenrikspolitiske sider som spörsmålet har.

La meg först si at det synes å herske en utbredt misoppfatning når det gjelder hva multifiberavtalen er, noe som fremgår av den offentlige debatt som har funnet sted. Man synes å tro at multifiberavtalen nærmest er et avtaleverk som vil legge vårt land åpent for en flom av lavprisimport som ville ta fullstendig knekken på vår egen teko-industri. Dette er imidlertid en fullstendig misforståelse. Mens GATT-avtalen som vi er tilsluttet, representerer det liberale internasjonale handelssystem, er multifiberavtalen et markant proteksjonistisk avvik fra dette systemet, et avvik som de tekstileksporterende utviklingsland i alle år har vært misfornöyd med. Da kan man spörre: Hvorfor vil Regjeringen at vi skal slutte oss til multifiberavtalen når tekstilindustrien gjerne vil beholde globalkvotene, og når utviklingslandene er misfornöyde med multifiberavtalen? Uten å gå inn i altfor mange detaljer kan jeg opplyse at det er följende grunner til det:

Vårt nåværende system, globalkvotene under GATTs artikkel XIX, skal og kan bare være midlertidig. Vår overbevisning er at vi ikke på lengre sikt kan basere oss på en importstyring som dekker få varekategorier, som kun er midlertidig, og som vil bli gjenstand for periodisk og grundig eksaminasjon i GATT.

Til tross for at multifiberavtalen er et klart proteksjonistisk instrument, er det et uttrykt önske hos så vel eksporterende som importerende land og hos lederne av de store internasjonale organisasjoner på det ökonomiske felt at når avtalen nå engang finnes, og verden ser ut som den gjör, er det en klar fordel at alle land slutter opp om avtaleverket for å hindre at jungelens lov kommer til å gjelde. Dette er et press som vi merker i samtaler med kolleger fra andre land, og som jeg synes det er nödvendig å understreke.

Norge er i dag det eneste vestlige tekstilimporterende land som står utenfor avtalen. Riktignok er situasjonen i vår tekstilindustri vanskelig og spesiell, men jeg finner det uriktig at vi ikke skulle kunne benytte oss av en internasjonal avtale på dette feltet som alle andre land kan leve med. Vi stiller oss selv i en altfor utsatt posisjon om vi fortsatt blir stående utenfor.

Videre, og det följer av hva jeg hittil har sagt: Vi mener at tekstilindustrien vil ha et langt bedre grunnlag for å takle lavpriskonkurransen innenfor avtalen enn utenfor, rett og slett fordi avtalen skal gjelde til midt i 1986, et meget lengre tidsrom enn det globalkvotene kan tilby. Dessuten kan man da dekke et vesentlig större varespekter.

Helt til slutt vil jeg gjerne understreke at vår nåværende importstyring favoriserer de sterkeste og mest tilpasningsdyktige blant utviklingslandene, land som Hongkong og Sör-Korea. De fattigere utviklingsland taper fullstendig i konkurransen, og det er vel ikke egentlig det som har vært meningen.

Multifiberavtalen inneholder derimot bestemmelser som gjör det mulig for oss å være strengere med f.eks. Hongkong enn med Bangladesh. Det er et moment som vi ikke bör glemme når vi skal overveie vår stillingtaken til avtalen.

Med dette overlater jeg nå ordet til handelsministeren.

(SA) STATSRÅD ARNE SKAUGE: Först av alt vil jeg bare si at jeg orienterte utenrikskomiteen og industrikomiteen i juni 1982 om deler av disse problemstillingene. Vi er nå kommet til at hele den politiske debatt omkring dette temaet krever at vi også går den litt formelle veien om den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite för vi går i gang med å innlede forhandlinger om avtaler på bilateral basis med sikte på å få til en tilslutning til mulitifiberavtalen.

Det arbeid vi önsker å ta opp om bilaterale forhandlinger, skal altså sikte mot et norsk medlemskap i multifiberavtalen dersom disse avtaler blir av en slik art at vi tror at norsk tekstilindustri kan leve med dette.

MFA er et internasjonalt forhandlet redskap for å tillate importrestriksjoner, og det innebærer et akseptert unntak fra GATTs generelle regler om frihandel med varer.

Hovedfordelen med mulitifiberavtalen er at den tillater selektive importrestriksjoner, slik at vi kan gripe inn der det trengs, og dessuten gradere beskyttelsen mellom ulike land og varer. De globale importkvoter Norge nå har i henhold til artikkel XIX i GATT, har det problem at de må være globale eller ikkediskriminerende, og det innebærer at vi rammer Hongkong, fattige u-land og industriland som f.eks. USA utenfor frihandelsområdet på akkurat samme måte. Resultatet i praksis er i dag at mange u-land ikke makter å hevde seg i konkurransen. Globalkvotene skal også pr. definisjon være midlertidige, og det kan ikke være et permanent langsiktig system for importbegrensninger.

Med andre ord: För eller siden må vi finne en fornuftig og styrt vei ut av globalkvotesystemet, og som utenriksministeren sa: Norge er nå det eneste vesteuropeiske importland som ikke er med i MFA III, altså den siste avtalerammen. I august 1982 sluttet Sverige seg til MFA III, og på slutten av året bekreftet EF sin fortsatte deltakelse i MFA III etter å ha fullfört forhandlinger med 6[1] av 27 eksportland.

Ved sin tiltredelse til MFA i fjor tok Sverige et forbehold med hensyn til utfallet av de bilaterale forhandlinger som for tiden pågår. Det er

---

1) Senere i debatten rettet til 26.

(SA) samme type forbehold vi er opptatt av at også Norge skal ta. De svenske myndigheter har dette under behandling, men de siste rapportene vi har fått, tyder på at svenskene er innstilt på å före disse forhandlingene videre med sikte på å bli i MFA III.

I löpet av 1982 har også andre importland sluttet en rekke bilaterale avtaler under den ramme som multifiberavtalen III er, og disse bilaterale avtalene bekrefter i hovedsak vår antakelse om at MFA III alt i alt vil bli noe mer restriktiv enn MFA II, altså at den med andre ord vil gi oss större muligheter enn den forrige avtalen til å ta hensyn til vår egen industri.

Handelsdepartementet hadde i november 1982 konsultasjoner med de berörte næringsorganisasjoner om MFA III og den framtidige importregulering. Det kom fram at handelens organisasjoner stötter målsettingen om norsk MFA-medlemskap. Norges Industriforbund går prinsipielt inn for at Norge skal gjennomföre bilaterale forhandlinger for å avklare hva MFA-medlemskap kan innebære. De kunne imidlertid ikke på det daværende tidspunkt tilrå at vi innledet forhandlinger. Hovedargumenter for dette var industriens problemer for öyeblikket, den uklare industripolitiske situasjon, og uklarheten som da eksisterte med hensyn til andre lands, særlig EFs, forhold til MFA III. Siden den tid har EF som nevnt fullfört sine forhandlinger og bekreftet sin fortsatte deltakelse i MFA. LO, Bekledningsarbeiderforbundet, Tekstilfabrikkenes Forening og Confektionsfabrikanternes Landsforbund har fått mot MFA-medlemskap for Norge og mot igangsetting av bilaterale forhandlinger.

I löpet av 1982 har det vært en sterk ökning i importen av sensitive produkter fra EF, og i noen grad fra EFTA. Det er verdt å merke seg at dette er land som ikke kan reguleres gjennom globalkvoteordningen.

Ettersom den innenlandske omsetning antas å ha vært omtrent uendret i 1982 i forhold til året för, må det antas at importökningen vil före til et sterkere press på det norske markedet i 1983. De ökende problemer som må forventes for norsk industri som följe av den ökte import fra Vest-Europa, kan ikke löses ved skjerpede restriksjoner overfor lavprisimporten. Man må derfor ikke gi lavprislandene en större del av skylden for norsk industris problemer enn det som er rimelig. For globalkvotevarene sett

(SA) under ett utgjorde lavprisimporten i 1982 ca. 1/3 av den totale importen.

Den samlede import av kvoteregulerte varer fra de land som er underlagt globalkvotene, har i 1982 gått litt tilbake. Det er imidlertid viktig å merke seg at det har vært en omfordeling av importen. Dette har særlig skjedd ved at Hongkong for en del varers vedkommende har tatt markedsandeler fra andre utviklingsland og fra USA, som har fått halvert sin eksport under globalkvotene, og dessuten fra Öst-Europa.

Norge har fra 1978 opprettholdt bilaterale avtaler med seks land i Asia utenfor globalkvotene. Disse avtalene ble forhandlet för det ble klart at Norge ikke kunne gå inn i MFA II. På grunn av at globalkvotene skal være ikke-diskriminerende, må de seks land innlemmes i globlakvotesystemet når avtalene utlöper. India og Malaysia ble inkludert fra forrige årsskifte, og har i 1982 klart tapt markedsandeler, særlig til Hongkong. Fra 1. januar 1983 ble de andre fire avtaleland underlagt globalkvotene. Tendensen i importutviklingen tyder på at det nå er en fare for at problemene med handelsvridning til fordel for bl.a. Hongkong kan öke ytterligere. Dette vil forsterke problemet med globalkvotenes negative virkning overfor mange utviklingsland.

På bakgrunn av den internasjonale utvikling på tekstilområdet og de vedvarende problemer for norsk industri er det fortsatt nödvendig med beskyttelsestiltak overfor lavprisimporten. Produksjonsutviklingen i 1982 viser en fortsatt nedgang for norsk tekstil- og konfeksjonsindustri. For deler av tekstilindustrien som i noen år inntil 1981 hadde en stabil eller positiv produksjonsutvikling, f.eks. klær av trikotasje, har det i 1982 vært en relativt skarp nedgang.

Jeg tror at MFA III alt i alt kan gi en tilfredsstillende beskyttelse for norsk tekstil- og konfeksjonsindustri.

I det opplegg for bilaterale forhandlinger som er under utarbeidelse i Handelsdepartementet, tas det sikte på et relativt stort antall bilaterale avtaler - ca. 18 - 19 i alt - som vil dekke den altoverveiende del av importen av sensitive varer fra MFA-området. For land vi ikke rekker å forhandle med för vi eventuelt tiltrer MFA III, må vi ta sikte på

(SA) overgangsordninger under artikkel 2 i MFA, i form av ensidige importkvoter. Etter at vi er kommet fullt ut med i MFA, må det tas sikte på en spesiell overvåkning av importen fra potensielle eksportland som nå ligger på et lavt nivå, som f.eks. Indonesia, Pakistan og Mexico, som er aktuelle land her. Disse tiltak vil til sammen redusere sterkt muligheten for en ukontrollert importökning fra land uten kvotebegrensning.

Under MFA vil det være mulighet for en större varedekning for restriksjonene enn under dagens globalkvotesystem. Lavprisimporten av klær utenfor globalkvotene viste en klar ökning i 1980 og 1981, mens det i 1982 var en viss tilbakegang. Det burde være en klar fordel for norsk tekstil- og kanskje særlig for norsk konfeksjonsindustri å oppnå en större varedekning. Det kan vi altså få i multifiberavtalesystemet.

Det endelige resultat av MFA-medlemskap for Norge vil i stor grad være avhengig av kontrolltiltak, overvåkning og oppfölging av de bilaterale avtalene. Innföringen av et tilfredsstillende system for obligatorisk opprinnelsesmerking for en del tekstil- og konfeksjonsvarer vil også være av betydning i denne sammenhengen.

Tekstil- og konfeksjonsindustriens organisasjoner har krevd innföring av totaltak eller totale kvantumsmålsettinger dersom Norge går inn i MFA III. Handelsdepartementet har tidligere gitt uttrykk for at Norge ikke kan operere med totaltak på samme måte som EF. Ettersom det norske marked er langt mindre, har vi ikke import fra så mange land som EF, og följelig heller ikke de samme muligheter for å kreve slike kvoter.

Siktemålet ved de bilaterale forhandlinger vil imidlertid være å beholde det nåværende nivå for lavprisimporten. Særlig for de störste eksportland vil det derfor bli snakk om restriktive avtaler. Den såkalte nordiske klausul i MFA gir oss muligheter for dette. For de mest sensitive varer vil det være nödvendig å gripe inn raskt overfor nye eksportland når importen overstiger et visst minstenivå, for så langt som mulig å holde det nåværende totalnivå.

Dersom vi kan följe det skisserte opplegg, kan MFA III gi en samlet beskyttelseseffekt for norske tekstilvarer som er tilfredsstillende. Det fins ikke grunnlag for å hevde at MFA-medlemskap vil före til en flom av varer inn på det norske marked.

(SA) Jeg tror også at vi skal merke oss et poeng særlig nöye, og det er at bare ökningen i importen av globalkvotevarer fra EF i 1982 utgjorde nesten halvparten av totalimporten fra utviklingslandene inkludert Hongkong i samme periode. Det er med andre ord de europeiske land som er den störste utfordringen på markedene våre.

Det er likevel klart at det må bilaterale forhandlinger til for å avklare hvilke muligheter Norge kan ha i MFA III. Flere hensyn taler for at Norge raskt bör starte bilaterale forhandlinger med de viktigste eksportland. Endringene i handelsbildet ved at Hongkong tar markedsandeler fra andre utviklingsland, bidrar til å komplisere forhandlingene. Jo lenger tid det går för vi starter forhandlinger, jo vanskeligere vil det være å få til et akseptabelt totalnivå for kvotene.

Det at de siste fire land i Asia vi har hatt bilaterale avtaler med siden 1978, nå er inkludert i globalkvotene, vil öke problemet med omfordeling av importen og svekke den handelspolitiske velvilje vi har hatt fra disse land. At USA har fått halvert sin eksport til Norge under globalkvotene i 1982, kan före til at de vil skjerpe sin kritikk av globalkvotesystemet og muligens også de ökonomiske kompensasjonskrav. Globalkvotene skaper også visse problemer i det handelspolitiske forhold til Öst-Europa. Selektive importkvoter under MFA vil kunne eliminere mange av disse problemer, og innebære et system som virker langt rimeligere overfor de virkelige u-land. Globalkvotene skal også i henhold til GATTs artikkel XIX som nevnt være midlertidige.

Ettersom det neppe er mulig å oppheve globalkvotesystemet allerede fra 1.7.1983, er globalkvotene nå forlenget ut 1983. Når systemet ved neste årsskifte har vart i fem år, betyr det at ytterligere forlengelser kan bli en stadig större handelspolitisk belastning for Norge. Dette er noe både utenriksministeren og jeg også tydelig merker i de samtaler vi har med politikere fra andre land. Vi mener at det er rimelig nå å gi MFA-systemet en sjanse, i förste omgang ved at vi pröver å få avklart vår posisjon gjennom bilaterale forhandlinger. Når forhandlingene med en del viktige eksportland er gjennomfört, vil man på fritt grunnlag kunne vurdere om resultatet er tilfredsstillende for Norge. Vi mener derfor at Regjeringen bör ta sikte på å innlede forhandlinger med de viktigste eksportland så snart som mulig.

Det er nödvendig med en förste forhandlingsrunde med Hongkong i begynnelsen, for å få en

(SA) indikasjon på de problemer forhandlingene kan innebære. Vårt arbeidsprogram vil derfor være så snart som mulig nå å starte slike forhandlinger for å skaffe en oversikt over hva MFA III kan gi oss av muligheter for å beskytte tekstilindustrien, innenfor et handelssystem som er internasjonalt anerkjent. Når resultatet av disse forhandlinger foreligger, har vi igjen muligheten til å ta kontakt med Stortinget i vurderingen av dette.

FUNG. FORMANN: Jeg takker utenriksministeren og handelsministeren for redegjörelsen, og gir ordet fritt.

Jeg får kanskje be om at man snakker litt höyt av hensyn til stenografene som sitter plassert litt uheldig til når det gjelder å oppfatte hva som blir sagt nede ved bordet.

HANS HAMMOND ROSSBACH: Handelsministeren la vekt på hensynet til norsk tekoindustri når han anbefalte denne pröverunden i forbindelse med et eventuelt medlemskap i MFA. Nå er situasjonen den at de parter som berörés direkte, er sterkt motstandere av en slik pröverunde og en tilslutning til MFA. Deres vurderinger er at det neppe, for å si det forsiktig, vil tjene norsk tekoindustri. Det er deres faglige vurderinger, og en skulle jo tro at de hadde som hovedhensikt å ivareta de interesser de representerer. Derfor er det i alle fall sterk tvil om den hensikt som handelsministeren her legger vekt på, vil kunne oppfylles ved en tilslutning til MFA.

Som utenriksministeren også nevnte, er MFA-systemet forholdsvis lite tilfredsstillende sett fra utviklingslandenes side. Vår holdning til denne saken har vært at vi ikke burde slutte oss til MFA under de forhold som nå eksisterer. Vi har også tidligere pekt på at dersom det skal skje en slik tilslutning, bör det skje i form av en pakke overfor industrien som gir de muligheter til omstilling om dette er nödvendig, og til å tilpasse seg den nye situasjon som måtte oppstå. Takk.

FUNG. FORMANN: Ordet er fremdeles fritt.

(SA)

KJELL MAGNE BONDEVIK: Jeg kan i stor grad si meg enig i det hr. Rossbach nå gav uttrykk for, men jeg vil gjerne kommentere to, tre punkter av det som statsråden her var inne på.

Når det gjelder den ökning som har skjedd i importen fra EF og EFTA-området, er vel det et trekk som skyldes den generelle konkurranse-svekkelse vi har hatt i norsk industri i de senere år. Jeg tror det primært har sin forklaring i det.

Når det gjelder lavprisimport, og at den ikke utgjör en så stor del av importen av tekovarer som en skulle tro, er det riktig totalt sett, men hvis vi ser på en del av de viktige varegrupper her, og bl.a. de ni som omfattes av globalkvote-ordningen, er importen fra lavprisland meget höy. Det varierer fra 33 pst. opp til 77 pst., slik at for en del viktige varegrupper, er dette et betydelig problem.

Sverige var nevnt her som et land som det kanskje er naturlig å skjele litt til. Det er riktig at de har tiltrådt denne avtale. Nå har vel de totalt sett en stötte til sin tekoindustri som er betydelig större enn den vi gir til vår, og det synes jeg trekker litt i retning av det Rossbach sa, at hvis vi eventuelt skulle slutte oss til MFA, måtte en i tilfelle kombinere det med en pakke som gav dem större omstillingsmuligheter enn det de har i dag.

FUNG. FORMANN: Ordet er fremdeles fritt.

ARNOLD WEIBERG-AURDAL: Eg må òg få lov til å uttrykke min skepsis når det gjeld forhandlingar om MFA.

Eg er interessert i det som Skauge sa, at vi på fritt grunnlag vil kunne vurdere forhandlings-resultatet etter at vi har hatt kontakt med to, tre land. Eg vil gjerne ha det bekrefta, for vi er som sagt skeptiske til ein pröverunde, på line med det som vart nemnt av Bondevik og Rossbach.

(SA) HARALD U. LIED: Slik jeg oppfattet handelsministeren og utenriksministerens fremstillinger, vil det være vanskelig å få en fortsettelse på dette globalkvotesystemet etter 1986, og det er ikke så veldig lang tid fram til 1986.

Det er flere her som representerer deler av landet hvor tekoindustrien er ganske fremtredende, og jeg oppfattet statsrådenes fremstillinger slik at man nå er på leting etter et system hvor man vil pröve å finne en beskyttelse for tekoindustrien innenfor et system som er internasjonalt. Jeg kan ikke se noen innvending mot at Regjeringen forsöker å finne fram til et system på samme måte som alle andre vesteuropeiske land har gjort det, og at man da vurderer dette resultatet når det foreligger.

GRO HARLEM BRUNDTLAND: Det er mange tankekors i denne saken, både i dens forhistorie og antakelig også i dens fremtid. Når man lytter til utenriksministeren og handelsministeren og samtidig vet hvilken holdning alle bransjeorganisasjoner og de som direkte berörres har, er det et eller annet som ikke stemmer.

Det lå i både det utenriksministeren meget klart sa, og også i det handelsministeren fulgte opp med, at det ville være en fordel for norsk tekstilindustri at vi sluttet oss til en multifiberavtale. Hvis man ser på den påstanden og veier den mot to ting - den store kritikken som Norge blir utsatt for fordi man ikke er med, altså en kritikk som går på at dette er en urimelig grad av norsk proteksjonisme, og den store motstanden som disse bransjene i Norge etter så mange års engasjement og innsikt i hva dette dreier seg om, fortsatt opprettholder - er det noe som det er forferdelig vanskelig å få tak i, altså: Kombinasjonen av internasjonal kritikk mot Norge for proteksjonisme, og påstanden om at Norges industri i virkeligheten ville være tjent med å slutte seg til multifiberavtalen. Jeg ville gjerne at man en gang til forsökte å gi oss en bedre innsikt i hvordan dette kan stemme, for her er og blir det et spörsmålstegn. Etter så lang tid og etter så mange runder spör man seg hvorfor det ikke er mulig for oss å få tak i essensen av denne veldig sterke motstanden og motsetningen - ikke sant - mellom det Regjeringen kommer fram til etter en samlet vurdering av problemstillingen, og den bastante motstand fra andre.

La meg også i tilslutning til de spörsmålene peke på dette poenget når det gjelder vår tekstilindustri, at det den er utsatt for for tiden, selvfölgelig sammen med norsk industri for övrig,

(SA) bidrar til å trappe opp en generell frykt for å röre ved ting. Det er klart at det skaper en form for konservatisme også i de bransjer det dreier seg om, og i Norges Industriforbund, som altså setter opp stoppskiltet i en situasjon hvor de föler en sterkere trussel enn på lenge. Det er en del av komplekset dette også, som ikke gjör det enklere for oss enn for tre år siden å gi oss inn i dette.

Jeg har merket meg at Regjeringen er meget varsom i sin tilnærming til MFA-medlemskap og setter en rekke forutsetninger for sine vurderinger. På slutten nå kommenterte Harald U. Lied saken i en enkel form, at vi kan gå inn i dette og senere stå fritt i forbindelse med en vurdering av forhandlingsresultatet. Jeg vil gjerne at Regjeringen kommenterer det. Når bransjene er så redde for at vi skal begi oss inn i dette, er det ikke da av frykt for at det vil bety en binding, og at det vil være vanskelig for Norge å foreta en trinnvis fremrykking og i virkeligheten samtidig beholde sin handlefrihet?

FUNG. FORMANN: Jeg har forelöpig ingen på talerlisten.

Jeg lurer på om vi nå skulle ta en runde med statsrådene for å få avklart noe av det som er sagt her, og at vi så hvis det er önskelig, kommer tilbake med spörsmål senere. -

(IL) STATSRÅD ARNE SKAUGE: Först av alt vil jeg gjöre oppmerksom på at når det gjelder EF-forhandlingene, skal jeg ha sagt at de er fullfört med 6 av 27 eksportland, men det skal naturligvis være 26 av 27 land. - Dette bare for at det skal være riktig.

Når det gjelder inkonsistensen mellom norske organisasjoner og vår oppfatning i departementet, er dette noe vi også i og for seg har merket oss. Vi har prövd å komme næringsorganisasjonene nærmere og se hva som gjör at vi vurderer dette forskjellig.

Jeg har en sterk fölelse av at næringsorganisasjonene tror at det importregimet som vi nå har opprettet med globalkvoter, kan være permanent. Det kan det ikke være. Vi har påberopt oss artikkel XIX i GATT. Det er klart at det kan og skal være midlertidig. Hvor lenge vi kan klare å holde dette gående internasjonalt og i GATT för vi får reaksjoner, er et omstridt spörsmål. Vi driver og skyver dette spörsmål

(IL) foran oss hver gang vi forlenger disse globalkvotene, og det internasjonale reaksjonsmönster er hver gang mindre og mindre begeistring. Vi har merket dette.

Med andre ord, jeg tror ikke det er realistisk å tro at vi kan basere vårt langsiktige handelssystem for tekstilvarer på globalkvoteordninger. Vi må finne frem til en ordning som blir akseptert internasjonalt. Vi mener at MFA-systemet, tross alle dets mangler, vil gi oss en del muligheter. Et poeng som for oss har vært meget åpenbart, er at antallet varer som er beskyttet under globalkvote-systemet, er relativt begrenset. Vi har i de senere år opplevd at importen av tekstilprodukter som ikke er beskyttet av globalkvoteordningen, er i ferd med å öke innenfor MFA-systemet. I de bilaterale avtalene kan vi ha med et bredere varespekter. Med andre ord, den importklausul som er utenfor globalkvoteordningen, kan komme inn i avtalesystemet. Det tror jeg er et poeng som etter hvert vil være av vesentlig betydning. Vi skal også være klar over at hele importregimet vårt er en del komplisert.

EF- og EFTA-området er klare unntak fra globalkvotene på grunn av handelsavtalene. Med i dette bildet har vi Portugal, som vi nå har en bilateral avtale med, og som ikke er mött med noen særlig entusiasme fra Portugals side. Portugal vil etter hvert - i 1984 eller 1985, det er vanskelig å si - komme inn i EF. Og da må vi begynne, muligens etter en kort overgangsperiode, å behandle tekstilimporten fra Portugal slik som vi behandler den fra EF for övrig. Da vil vi virkelig få en lavprisprodusent i frihandelsposisjon i forhold til Norge.

Vår goodwill overfor portugiserne er allerede ganske tynnslitt når det gjelder å få til at det blir vist en viss tilbakeholdenhet med teko-eksporten til Norge, så det er her snakk om hele vår forhandlingsposisjon i de årene vi står foran. Vi er redd for at hvis vi fortsetter med det importregimet som tekoindustrien önsker, vil vi gå inn i en periode hvor våre muligheter til på en ryddig måte å forhandle oss ut av det regimet vi nå er i, blir vanskeligere. - Så mye om dette.

Når det gjelder det totale handelspolitiske bilde som jeg ikke har trukket så mye frem, vil jeg ikke underslå at også det har stor betydning. Altså den badwill vi på mange måter höster på grunn av våre tekstilprodukter, stöter vi på i andre sammenhenger. Det er også lite heldig for Norge.

Når det gjelder spörsmålet hvorvidt vi kan gå inn i slike forhandlinger - også det helt ubundet - er det i og for seg riktig av meg å peke på at det kan bli komplisert. Bryter forhandlingene sammen og det ikke kommer til noen avtaler, er det greit. Men i

(IL) det öyeblikk vi har forhandlet oss frem til avtaler som vi ikke er sikre på er gode nok, er det klart at vi vil ha et problem. Det er ingen grunn til å underslå det - det er mulig at utenriksministeren kan si litt mer om dette enn jeg. Selv om vi står fritt, vil det når det foreligger et konsept til en avtale, være en handelspolitisk belastning å si at dette er ikke godt nok, vi dropper det, vi fortsetter med globalkvotene.

Det som gjör at vi vil gå inn i et slikt avtaleverk nå, er at vi tror at MFA III vil gi oss bedre muligheter enn MFA II til å få en ordning som kan dekke opp våre behov i dette avtalesystemet.

UTENRIKSMINISTER SVENN STRAY: Jeg vil bare få lov til kanskje å sette dette inn i et litt bredere aspekt.

Rossbach understreket det jeg sa, at utviklingslandene ikke er fornöyd med multifiberavtalen, og det er i og for seg riktig, slik jeg nevnte. Men de er enda mindre fornöyd med globalkvotene og vår nåværende holdning. Man må ikke her skyve u-landene foran seg og tro at de er imot at vi slutter oss til multifiberavtalen. Tvert imot merker vi sterk kritikk fra u-landenes side på grunn av vår holdning.

Jeg vil i denne sammenheng peke på at det er et visst behov for en slags totalsammenheng i vår utenrikspolitikk og internasjonale opptreden. Nå vet vi at av de interesserte vestlige land er det Norge som har gått sterkest ut og sagt at man må forsöke å legge opp en ökonomisk- og handelspolitikk som binder sammen de mer tilbakeliggende uutviklede land og de utviklede land, slik at man kan få et totalresultat som er tjenlig for alle. Norge har spilt - og spiller - en aktiv rolle der. Når det gjelder forberedelsene til UNCTAD 6, har Norge også fått det såkalte koordineringsansvar i den vestlige gruppen. Våre folk som steller med dette, sier at det er antydninger om at Norge er et land som nok ikke er fri for dobbeltmoral her. Disse antydningene blir etter hvert sterkere. Vi må derfor ikke ha noen illusjoner om denne holdningen fra norsk side at vi gjerne rent generelt vil gå inn for å få til bedre ordninger overfor utviklingslandene, men når vi kommer til felter hvor vi mener at våre egne interesser vil være skadelidende, da trekker vi oss tilbake. Det er ikke noen særlig verken ettertraktelsesverdig eller gloriös posisjon å være i. Det bör man være klar over.

(AGO) Hvis det på den annen side hadde vært slik at vi var overbevist om at det ville bety katastrofe for den resterende del av tekoindustrien om vi gikk over til multifibersystemet fremfor å fortsette med global-kvotesystemet, kunne man si at man fikk sette disse brede perspektiver litt til side. Vi er imidlertid av den oppfatning at den frykt og de betenkeligheter som gjør seg gjeldende hos den berørte industri, i hvert fall er betydelig overdrevet og delvis også basert på misforståelser. At man nå ikke skulle kunne begynne gjennom forhandlinger å se hva man i hvert fall kan oppnå, og så bedømme om dette er tilfredsstillende, det er en så restriktiv holdning at det utvilsomt i denne sammenheng vil sette oss i et noe merkelig lys internasjonalt.

FUNG. FORMANN: Jeg har notert noen talere, så jeg foreslår at vi tar en runde til. Vi har tid til det.

REIULF STEEN: Jeg har først et spørsmål til handelsministeren om hvordan importen volummessig fordeler seg mellom henholdsvis EFTA, EF, Øst-Europa, de seks asiatiske land som vi har bilaterale avtaler med, og land i den tredje verden. Jeg er klar over at tallene ikke er helt ajourført, men han kan kanskje komme med noen tall som sånn "roughly" kan gi et inntrykk av virkningen av de to ordningene i forhold til hverandre.

Det andre jeg vil si, er at det slett ikke er slik at en her står overfor valget mellom en god ordning og en dårlig ordning. En står ikke engang overfor valget mellom en god ordning og en mindre god ordning, men en står overfor valget mellom to dårlige ordninger. Det er under alle omstendigheter svært kaotiske forhold på det internasjonale området innenfor tekobransjen. F.eks. har man - og det er en av grunnene til at jeg stiller mitt spørsmål til Regjeringen - dette enorme problemet med merking. Når det gjelder skjorter, syr man "kroppene" og ermene i Sri Lanka, og så monterer man det i Storbritannia og setter på merket "Made in Britain". Dermed importerer vi fra EF-området, og det kommer inn i statistikken som en import fra EF-området. Og den praksisen vil vel bli fulgt uansett hvilket mønster vi følger - om vi har globalkvoteordningen eller om vi er i MFA. Jeg har derfor en følelse av at det er relativt likegyldig hvilken ordning vi velger, bortsett fra at tekoindustrien i Norge vel har et poeng i at den har bedre oversikt over det totale importvolum gjennom global-kvoteordningen enn gjennom et medlemskap i MFA.

(AGO) Det tredje spørsmålet mitt går på en utvikling i en del av de nyindustrialiserte land som vi vel er blitt klar over først i den senere tid. Det gjelder oppretting av såkalte frisoner, som grovt sagt innebærer at en del land etablerer relativt store geografiske områder som frisoner, der de opphever landets arbeidslovgivning og andre former for lovgivning og så inviterer de store multinasjonale selskaper til å etablere seg og bruke ekstremt billig arbeidskraft fra vedkommende land. Det er særlig tekobedrifter som etablerer seg på den måten, f.eks. i land som Sør-Korea og Sri Lanka. Jeg syns det er på tide at en setter søkelyset på den utvikling som er i gang i en rekke land, og som nå sannsynligvis sprer seg fra Sørøst-Asia til Latin-Amerika, og at en i hvert fall når en har møter på det utenrikspolitiske plan, reiser dette spørsmålet. Det er etter min mening ingen grunn for Norge til å sette seg i skammekroken, selv om vi hittil har valgt å praktisere globalkvoteordningen fremfor å slutte oss til MFA. MFA er ikke sett fra noe synspunkt noen særlig ideell ordning. Det eneste argument med en viss tyngde som jeg har hørt benyttet omkring dette, er at det tross alt er en avtale, og en dårlig avtale er bedre enn ingen avtale.

(SL) PETTER THOMASSEN: Jeg har forstått det slik at utnyttelsen av den såkalte nordiske klausulen kommer til å være nokså avgjörende for om vi makter å komme frem til et akseptabelt resultat. Nå hevder altså næringsorganisasjonene at det ikke er så store muligheter for å oppnå så mye gjennom den nordiske klausulen. Mitt spörsmål er da: Har det skjedd noe fra MFA II til MFA III når det gjelder nettopp dette?

FUNG. FORMANN: Jeg har ikke flere på talerlisten. Jeg vet ikke om statsråden har muligheter for å svare på noen av spörsmålene som er stilt?

STATSRÅD ARNE SKAUGE: Jeg skal pröve å svare på noe av dette.

Når det gjelder importandelene for klær, så er 36 pst. av importen fra EFTA, 48 pst. er fra EF. Med andre ord, 84 pst. er fra Vest-Europa. Öst-Europa har 1 pst., utviklingsland 12 pst. Så har vi en gruppe "Andre" med 3 pst. For å gi en liten illustrasjon av hva som kan kalles lavprsimport, så er det 21 pst. I dette tallet ligger sannsynligvis det meste av importen fra utviklingsland. I tillegg kommer Portugal, Spania, Hellas og Malta. Men som sagt, utviklingslandene står for 12 pst. av importen. Dette gjelder klær.

REIULF STEEN: Er det volum?

STATSRÅD ARNE SKAUGE: Det er verditall. Det er 1982-tall du fikk der.

Når det gjelder tekstiler - det er også 1982-tall - er 27,4 pst. fra EFTA-området, 56,7 pst. er fra EF, 6 pst. er fra utviklingsland, 3,1 pst. fra Öst-Europa. "Andre" er 6,8 pst. Der finner vi da også USA, Spania, Kina, Japan og Canada. Refleksjonen vi gjör her, er at det er en relativt liten andel av den totale importen som vi regulerer gjennom globalkvotene, og vekstutviklingen i 1982 har også vist at den hovedsakelig har funnet sted fra Europa og inn på det norske markedet. Den belastning som globalkvotesystemet påförer oss, og den relativt lille andel av totalimporten dette gjelder, harmonerer ikke med hverandre. Dette i tillegg til det

(SL) jeg nevnte i stad, at jeg tror våre muligheter til å finne en langsiktig, velordnet lösning på tekstil-importproblemet vil være bedre i MFA-systemet enn ved denne ensomme måten vi har funnet nå, hvor vi skiller oss så ut, og hvor vi i så mange sammenhenger höster handelspolitisk badwill.

Når det gjelder den nordiske klausul - nå begynner vi å bli veldig tekniske og detaljerte - ble det en del endringer fra MFA II til MFA III. De gir oss mulighet for å bygge inn lavere vekstrater i importutviklingen av tekovarer, og avtaler kan få mindre fleksibilitet, altså, det blir mindre muligheter til å overföre ubrukt kvote fra et vareslag til et annet vareslag, eller fra et år til et annet år. Erfaringene våre når vi har sett de land som har forhandlet bilateralt under MFA III-avtalen i forhold til den tidligere MFA II-avtalen, er at de nye avtalene er mer restriktive. Nå tror jeg vi skal erkjenne - det er veldig riktig det Gro Harlem Brundtland var inne på - at det handelspolitiske klima i seg selv er av en slik art at når avtalene er mer restriktive, er det delvis fordi MFA III gir muligheter for det, men også delvis på grunn av at det handelspolitiske klima er hardere nå enn tidligere.

FUNG. FORMANN: Jeg har ikke flere på listen. Jeg vet ikke om utenriksministeren har noe å legge til?

UTENRIKSMINISTER SVENN STRAY: Nei.

FUNG. FORMANN: Jeg har aldri vært noen tilhenger av at det skal trekkes konklusjoner på mötene i den utvidede, selv om jeg vet at det er en del som har gjort det, av dem som leder mötene. Regjeringen har nå lagt fram sine tanker, fått noen reaksjoner, og Regjeringen får da vurdere situasjonen ut fra det. Noen annen konklusjon vil ikke jeg trekke. Jeg vil bare spörre: Er det noen som har noe annet å overbringe på dette mötet? - Så er ikke tilfellet, og mötet er hevet.

Mötet hevet kl. 9.30.